

Diplomová práce

Jméno a příjmení (student): Vladislava Kuchtová

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Bydžovská, CSc.

Posudek vedoucího práce:


Náhrobek tradičně patřil k velkým tématům dějin umění, avšak nikoli ve vztahu k tvorbě a produkci 20. století. Erwin Panofsky ve slavné knize *Tomb Sculpture. Its Changing Aspects from Ancient Egypt to Bernini* (1964) poněkud přezíravě tvrdil, že od 18. století náhrobní sochařství v Evropě nepřineslo nic podstatného. Další badatelé, včetně Jana Bialostockého, sice jeho názor poopravili, ale zastavili se v 19. století, takže sepulkrální umění 20. století nadále setrvalo stranou hlubší odborné pozornosti. V českém prostředí je v tomto ohledu k dispozici pouze dvojitý základní typ literatury: jednak místopisné či vlastivědné publikace, jednak příslušné pasáže v monografiích významných architektů a sochařů, kteří se - mimo jiné - zabývali i náhrobky a hrobkami. Je proto skutečně potěšitelné, že v mladé uměleckohistorické generaci v posledních letech postupně vzrůstá zájem o zásadnější otázky spjaté s přístupem ke smrti a pohřbívání v moderní společnosti (lze například připomenout studii Markéty Večeřákové-Svobodové o krematoriích v české architektuře desátých až třicátých let 20. století, 1997). Tento trend dokládá i diplomová práce Vladislavy Kuchtové, věnovaná funerálnímu umění první třetiny 20. století v Čechách. I když se autorka odvážně zaměřila na nezapomínanou, podceňovanou a opomíjenou tematickou oblast, v níž musela sama určovat orientační body, měla obecnou metodologickou oporu v průkopnické knize Romana Prahla a jeho spolupracovníků, nazvané *Umění náhrobku v českých zemích let 1780-1830* (2004). Volné podněty z této publikace však musela přehodnotit v konfrontaci s odlišnou společenskou, kulturní a uměleckou situací v epoše modernismu. Náročný úkol, který si Vladislava Kuchtová stanovila, vyplynul z jejího dlouhodobého zaujetí hřbitovním uměním. Musela provést složitý výzkum v terénu, na rozlehlých pražských hřbitovech s nepřehledným množstvím děl nejrůznější kvality, u nichž je často téměř nemožné dohledat autorství. Domnívám se, že takto široký záběr má přes rozmanitá úskalí své opodstatnění, protože poskytuje dostatek srovnávacího materiálu, s nímž lze dále pracovat. Vladislava Kuchtová vytvořila obsáhlou fotografickou dokumentaci, zahrnující nejen jedinečné umělecké přístupy, nýbrž také typické firemní realizace, jež jsou pro zjištění úrovně dobového vkusu rovněž důležité. Dokázala utřídit získané podklady a vytěžit z nich velice zajímavé poznatky. Z hlediska stylového zařazení se zaměřila na secesi, kubismus a rondokubismus, přičemž objevila řadu pozoruhodných, dosud v odborné literatuře neuváděných děl. Na základě reprezentativního souboru prací navrhla typologii náhrobků ve zkoumaném období a samostatně probrala oblíbené ikonografické motivy. V obou rovinách poukázala jak na návaznost na tradici, tak na nová, někdy překvapivá řešení. Vedle ideových spojitostí a proměn sledovala Vladislava Kuchtová rovněž posuny v praktické a technické sféře, jak se projeví v činnosti specializovaných firem, jež v první třetině 20. století dodávaly náhrobky na pražské hřbitovy, a to od luxusních zakázek pro bohaté objednavatele až po sériové výrobky pro nemajetné zákazníky. Ve zvláštní kapitole podchytila nejdůležitější podniky a charakterizovala rozsah i konkrétní ráz jejich produkce. Důležitou část diplomové práce představují medailony věnované sepulkrální tvorbě jednotlivých českých umělců, kteří se v uvedeném období svými individuálními tvůrčími výkony nejvýrazněji podíleli na výzdobě pražských hřbitovů. Ačkoli v těchto pasážích Vladislava Kuchtová přirozeně pracovala s údaji z monografické a topografické literatury, přece pro ni základním kritériem nadále zůstával vlastní výzkum v terénu. Díky tomu také

mohla obohatit rejstřík autorů o jména v dané souvislosti dříve nepřipomínaná (sochaři Franta Úprka nebo Karel Opatrný). Zajímavé kulturní a společenské vazby pak odkrývá rozbor a výklad náhrobků vybraných význačných osobností, zejména umělců a politiků, z nichž někteří sami rozhodli o podobě místa svého posledního odpočinku. Ještě osobnější prožitky odráží kapitola připomínající, jak se náměty náhrobků, hřbitovů či pohřbů promítaly do dobové volné tvorby.

Vladislava Kuchtová založila svou diplomovou práci na rozsáhlém a důkladném výzkumu v terénu, který přinesl užitečné výsledky, včetně řady nových objevů. Vypěstovala si přitom jedinečnou a nenahraditelnou zkušenost oka pro určování moderních náhrobků, kterou, jak věřím, v tuto chvíli nikdo jiný u nás nemá. V bohatém nashromážděném materiálu se velmi dobře zorientovala. Metodologické podněty z inspirativní odborné literatury dokázala vhodně uzpůsobit pro potřeby svého bádání a předestřela celou škálu hledisek, z nichž se lze ke zvolenému tématu přibližovat. Osvědčila vnímavost k širším souvislostem, týkajícím se proměny vztahu ke smrti, ke způsobům pohřbívání včetně rozmachu kremací, k prostředí hřbitovů, k náhrobku jako uměleckému úkolu i inspiraci. Připravila si mnoho námětů, které může dál rozpracovávat. Na jejím přístupu si cením osobního zaujetí, energického pracovního nasazení stejně jako schopnosti srozumitelně a přesvědčivě vyjádřit vlastní názor.

Diplomovou práci Vladislavy Kuchtové doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 22. května 2008


podpis vedoucího diplomové práce